

Форум басылымға жіберілетін мақалаларына/баяндамаларына қойылатын талаптар

Авторларға арналған ережелер

Ұсынылатын мақалалар басқа баспаларда немесе электрондық басылымдарда бұрын жарияланбаған түпнұсқа болып табылуы тиіс.

Мақала электронды түрде қабылданады. Өлшем 14. Қаріп – Times New Roman, қалыпты стиль, бір интервал, жиектері – 2 см.

Талаптарға сәйкес рәсімделген мақала мәтіні электрондық форматта forum-2024@bk.ru электронды поштасына жіберіледі (DOC, DOCX, rtf кеңейтімдерімен) («форум _____» белгісімен)
(аты-жөні)

Автор қолжазбаны редакцияға ғылыми мақалаларды рәсімдеу ережелерін қатаң сақтай отырып береді.

Талаптарға сәйкес рәсімделмеген мақалалардың қолжазбалары жариялауға қабылданбайды.

Мақалалар мен басқа да материалдар қайтарылмайды.

Авторлар жоғарыда келтірілген тарихи дереккөздерді, дәйексөздерді, статистикалық және әлеуметтанулық деректерді, жеке есімдерді, географиялық атауларды және басқа мәліметтерді таңдауға және олардың дұрыстығына жауап береді.

Редакция мүшелері мақаланың жариялануынан туындауы мүмкін залал үшін авторлар және/немесе үшінші тұлғалар мен ұйымдар алдында жауап бермейді.

Қолжазбаның құрылымы мен құрамдас бөліктеріне қойылатын талаптар:

1. ӘОЖ мақаласы (<http://udc.biblio.uspu.ru>) сол жақта.
2. Ортасындағы жол арқылы мақаланың атауы қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде бас әріптермен, қалың қаріппен орналасады.
3. **Автордың** (Авторлардың) тегі мен аты-жөні ортасында қазақ, орыс тілінде және транслитерация латын тілінде курсивпен, қалың қаріппен көрсетіледі. Егер бірнеше автор болса, онда Авторлардың тегі, олардың мақала жазуға қосқан үлесі бойынша келтіріледі, ал негізгі автордың тегі бірінші болып жазылады. (1) және (2) үстіңгі таңбалар аффилиирленген (ұйымның атауы, қаласы, елі) деп белгіленеді. Ал жұлдызша (*) түріндегі үстіңгі таңбамен корреспондент-автор белгіленеді.
4. Орталық бойынша **аффилиирленген ұйымның** атауы.
5. **Аннотация (кем дегенде 150 сөз).** Мақаланың мазмұнын, қойылған мәселені және зерттеудің мақсатын ашады, маңызды фактілерді, автордың негізгі дәлелдері мен ұстанымдарын, сондай-ақ жүргізілген зерттеудің нәтижелерін көрсетеді. Аннотацияда мыналардан аулақ болу керек:

жұмыстың тақырыбын қайталайтын сөз тіркестері; жалпы сөздер, қосымша кіріспе сөз тіркестері (мысалы, "мақала авторы ақыл-ойды қарастырады"), күрделі грамматикалық конструкциялар; жалпыға белгілі ережелер; тарихнамалық сипаттағы мәліметтер, егер олар жұмыстың негізгі мазмұнын құрмаса, бұрын жарияланған жұмыстардың аттарын көрсетпеңіз.

6. Зерттеу материалдары мен әдістері (кемінде 30 сөз). Зерттеудің дәйектілігі сипатталған, тиісті дереккөздерге сілтемелер берілген.

7. Іздеу жүйелерінде мақаланы индекстеуге ықпал ететін Тірек сөздер (5-тен 10 сөзге дейін). Мақалада зерттеу тақырыбы мен саласын, сөздерді неғұрлым маңызды және дәл сипаттайтын сөздер. Тірек сөздер алфавиттік ретпен емес, маңыздылық дәрежесі бойынша "үтір"тыныс белгісімен бөлінуі керек.

8. Мақала мәтіні (жалпы көлемі-кемінде 5 бет және 1,5 б.т. артық емес). Ұсынылған материал стилистикалық және техникалық тұрғыдан өңделуі керек, қойынды жасалмауы керек және абзацтар бос жолмен бөлінбеуі керек.

9. Мәтіндегі әдебиеттер мен дереккөздерге библиографиялық сілтемелер төртбұрышты жақшада беріледі: автордың аты-жөні жоқ тегі (бір фамилиялықтардың шығармаларынан басқа) немесе қысқартылған атауы (егер басылымда автор болмаса), үтір арқылы шыққан жылы; бетке сілтеме, сурет және т.б. [Қозыбаев, 1992: 77; Абылхожин, 2020: 22]. Егер мақалалар немесе архив материалдар жинағына сілтеме берілсе, автордың тегінің орнына жинақтың жауапты редакторының (немесе құрастырушысының) тегін көрсетуге болады. Екі автор бірлесіп жазған мақалаларға немесе кітаптарға сілтеме жасағанда екі автор да көрсетіледі [Қозыбаев, Белан, 1993: 17]. Үш немесе одан да көп авторлар бірлесіп жазған мақалаларға немесе кітаптарға сілтеме жасағанда бірінші автордың тегін көрсетіп, "және т.б." деп жазу керек [Нұрпейіс және т. б., 2011: 87]. Архив көздері толық ашылмайды, тек істің нөмірі мен парағы көрсетіледі (ҚР ПА, 2243: 35). Сол жылы жарияланған бір автордың шығармаларына сілтеме жасағанда, басылым жылында «а», «б» әріптерін қосу арқылы туындыларды ажырату керек [Атығаев, 2020а: 15] [Атығаев, 2020б: 22]. Электрондық ресурстарға сілтеме жасау кезінде электрондық ресурстарға арналған материалдардың белгіленуін [Электрондық ресурс], сондай-ақ Интернет желісіндегі құжатқа жүгіну мекенжайы мен күнін көрсету қажет (Белоус, 2006: http://www.tverlingua.by.ru/archive/005/5_3_1.htm; келу күні: кк.мм. ж.)

Суреттерге сілтемелер жақшада беріледі, суреттегі заттың орны курсивпен көрсетіледі: (сурет. 1, 2; 2, 1). Суреттер немесе кестелер көлемі мақаланың 1/3 бөлігінен аспауы керек.

Болмауы керек: қойынды жасау; сөздерді разрядтау арқылы бөліңіз (сөздер арасында, белгілер арасында бір ғана бос орын болуы керек); абзацтарды бос жолмен бөлу; автоматты режимде орындалатын командаларды пайдалану (әдебиеттерге сілтемелер, гиперсілтемелер мен ескертпелер енгізу, абзацтарды таңбалау және нөмірлеу және т. б.);

макростарды қолданыңыз, мәтінді шаблон түрінде сақтаңыз және "тек оқуға арналған" орнатумен; мәтінді пішімдеу және мәжбүрлі аударымдар жасау. Көрсетілген өлшем бірліктері СИ жүйесіне сәйкес келуі керек.

10. **Әдебиеттер тізімі** алфавиттік тәртіппен (автордың тегі мен аты-жөні, жұмыс атауы, орны, баспасы, шыққан жылы, беттері) түпнұсқа тілінде жасалады. Алдымен кириллицада, содан кейін латын тілінде (ағылшын, неміс, француз және т.б.). Библиографиялық тізім тым ұзақ болмауы керек (50-ден аспауы керек), автордың (авторлардың) өз жұмыстарына сілтемелер 20% - дан аспауы керек. Мақаланың соңында қабылданған қысқартулардың тізімін көрсету қажет.

Ағылшын тіліндегі әдебиеттер тізімі (**References**) – орыс тіліндегі сілтемелердің транслитерацияланған және ағылшын тіліндегі бөліктерінің тіркесімі.

11. Қазақ, орыс және ағылшын тілдеріндегі **автор (авторлар) туралы** мәліметтер: Т.А.Ә. (толық аты-жөні), ғылыми дәрежесі, ғылыми атағы, атқаратын лауазымы, жұмыс орны, ұйымның мекенжайы, қаласы, елі, ORCID ID сілтемесі. E-mail.

Рәсімдеу үлгісі:

ӘОЖ 069 (091)

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МЕМЛЕКЕТТІК ОРТАЛЫҚ МУЗЕЙІНІҢ ТАРИХИ БЕЛЕСТЕРІ

Р.Е. Харипова¹, Е.А. Джасыбаев²

ҚР Мемлекеттік орталық музейі

Аңдатпа. Еліміздің ең ірі мәдениет мекемелерінің бірі Қазақстан Республикасы Мемлекеттік орталық музейінің тарихы 200 жылға жақындады. Музейдің қалыптасу тарихы ХІХ ғасырдың 30-жылдарынан бастау алады және оның дамуында түрлі кезеңдер болды. Сенімді дерек көздер негізінде зерттеушілер музейдің қалыптасуы мен қызмет ету кезеңдері тарихын бірнеше мәрте қарастырса да, жанадан анықталған архивтік материалдар аясында музей тарихына қатысты белгілі бір түзетулер мен толықтырулар енгізуге болады. Мақалада авторлар Қазақстанның Мемлекеттік орталық музейі тарихындағы негізгі белестерді қарастырады. Музей тарихын төрт кезеңге бөліп, авторлар әр кезеңнің басты оқиғаларына назар аударады.

Материалдар мен зерттеу әдістері: ҚР Орталық мемлекеттік архиві, ҚР Орталық мемлекеттік ғылыми-техникалық құжаттама архиві, ҚР Мемлекеттік орталық музейі, Орынбор облысының мемлекеттік архиві материалдары, ғылыми жарияланымдар.

Жұмыс барысында Қазақстан Орталық музейінің қалыптасуы мен дамуындағы оқиғалардың шежіресін ашып көрсететін классикалық

әдіснамалық мүмкіндіктер жиынтығы пайдаланылды. Олардың ішінде тарихшылдық принципіне негізделген белгілі тарихи-генетикалық әдіс қолданылды. Тарихи-салыстырмалы әдісті жүйелік тәсілмен ұштастырып қолдану аналогиялар мен айырмашылықтар арқылы ұлттық тарихтың белгілі бір кезеңінің жағдайында музейдің тарихи келбетін сипаттауға, оның изоморфизм деңгейіндегі дәйекті дамуының тұтастық дәрежесін анықтауға мүмкіндік берді. Өзектендіру әдісіне сүйене, Орталық музейдің қор жинақтарының қалыптасуы мен музей қызметін қарастыру призмасы арқылы Қазақстанның музейлік әлеуетінің дамуымен байланысты тарихи құбылыстарды болжау мүмкіндігі анықталды. Орталық музейдің тарихи белестерін қарастыру кезінде архивтік құжаттамалық материалдарды пайдалану, нақты аналитикалық мәселе бойынша әртүрлі тарихи деректермен жұмыс істеуге мүмкіндік беретін контент-анализ әдісін кеңінен қолдануды қажет етті.

Тірек сөздер: музейтану, Орталық мемлекеттік музей, музей қоры, коллекциялар, музей заты, жәдігер, экспозиция.

Сілтеме жасау үшін: Харипова Р.Е., Джасыбаев Е.А. Қазақстан Республикасы Мемлекеттік орталық музейінің тарихи белестері // MUSEUM.KZ. 2023. №1 (1). 9-23 бб. DOI <https://doi.org/10.59103/muzkz.2023.01.01>

ӘДЕБИЕТ

Алимбай Н. Центральный государственный музей Республики Казахстана: краткий исторический экскурс, структурные преобразования, проблемы // Труды Центрального музея. Алматы, 2004. С. 11-18.

Алимбай Н., Ермекбаев Ж., Ибраева А. Головной музей страны: краткий экскурс в историческое прошлое и современность // Центральный государственный музей Республики Казахстан. Фотоальбом. Алматы, 2009. С. 20-29.

Архив и музей при Оренбургской ученой архивной комиссии // Оренбургская газета. 24 марта 1910, № 66.

Ермекбаева А.Ш., Алимбай Н.А., Смагулов Б.К. Оренбургский период в истории Центрального государственного музея Республики Казахстан (1831–1929) // Вестник КИГИ РАН, «Oriental Studies (Elista)». Том 15. №3 (2022). С. 436-450.

Жиренчин А.М. Из истории Центрального музея Казахстана // Вестник Академии наук Казахской ССР. 1947. № 8. С. 58-61.

Жиренчин А.М. Научно-исследовательская работа краеведческих музеев Казахстана // Абусагит Жиренчин: избранные труды. Алматы, 2003. С. 323-343.

Ибраева А.Ф. Қазақстандағы музей ісі: қалыптасуы мен дамуының тарихи тәжірибесі (1831-2006 жж.): Тарих ғылымдарының докторы ғылыми дәрежесін алу үшін дайындалған диссертацияның авторефераты (07.00.02). / Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық ун-ті. Астана, 2010. 47 б.

REFERENCES

Alimbai N. Centralnyi gosudarstvennyi muzei Respubliki Kazakhstana: kratkii istoricheskii ekskurs, strukturnye preobrazovaniya, problemy // Trudy Central'nogo muzeya. Almaty, 2004, pp. 11-18. (In Russian)

Alimbai N., Ermekbaev ZH., Ibraeva A. Golovnoi muzei strany: kratkii ekskurs v istoricheskoe proshloe i sovremennost' // Central'nyi gosudarstvennyi muzei Respubliki Kazakhstan. Fotoal'bom. Almaty, 2009, pp. 20-29. (In Russian)

Arhiv i muzei pri Orenburgskoi uchenoi arhivnoi komissii // Orenburgskaya gazeta. 24 marta 1910, № 66. (In Russian)

Ermekbaeva A.SH., Alimbai N.A., Smagulov B.K. Orenburgskii period v istorii Central'nogo gosudarstvennogo muzeya Respubliki Kazakhstan (1831–1929) // Vestnik KIGI RAN, «Oriental Studies (Elista)». Tom 15. №3 (2022), pp. 436-450. (In Russian)

Zhirenchin A.M. Iz istorii Central'nogo muzeya Kazakhstana // Vestnik Akademii nauk Kazakhskoi SSR. 1947. № 8, pp. 58-61. (In Russian)

Zhirenchin A.M. Nauchno-issledovatel'skaya rabota kraevedcheskih muzeev Kazakhstana // Abusagit Zhirenchin: izbrannye trudy. Almaty, 2003, pp. 323-343. (In Russian)

Ibraeva A.G. Khazakhstanagy muzei isi: khalyptasuy men damuynyn tarihi tazhiribesi (1831-2006 zhzh.): Tarih gylymdarynyn doktory gylymi darezhesin alu ushin daiyndalghan dissertatsiyanyn avtoreferaty (07.00.02). / L.N. Gumilev atyndagy Euraziya ulttykh un-ti. Astana, 2010. 47 p. (In Kazakh)

Авторлар туралы мәлімет: Харипова Рашида Ерiмқызы – Қазақстан Республикасы Мемлекеттік орталық музейі директоры (050051, Алматы қ-сы, Самал-1/44, Қазақстан), педагогика ғылымдарының магистрі. <https://orcid.org/000-0002-2406-2658>. E-mail: rashida-75@mail.ru

Джасыбаев Ермек Аманжолұлы – Қазақстан Республикасы Мемлекеттік орталық музейінің Антропология және этнология бөлімінің аға ғылыми қызметкері (050051, Алматы қ-сы, Самал-1./44, Қазақстан), тарих магистрі. <https://orcid.org/0000-0002-0086-2976>. E-mail: ormik80@mail.ru

Сведения об авторах: Харипова Рашида Еримовна – директор Центрального государственного музея РК (050051, г. Алматы, Самал-1/44, Казахстан), магистр педагогических наук. <https://orcid.org/000-0002-2406-2658>. E-mail: rashida-75@mail.ru

Джасыбаев Ермек Аманжолович - старший научный сотрудник Отдела антропологии и этнологии Центрального государственного музея Республики Казахстан (050051, г. Алматы, Самал-1/44, Казахстан), магистр истории. <https://orcid.org/0000-0002-0086-2976>. E-mail: ormik80@mail.ru

Information about the authors: Rashida E. Kharipova – director of the Central State Museum of the Republic of Kazakhstan (050051, Samal-1/44, Almaty, Kazakhstan), Master of Pedagogical Sciences. <https://orcid.org/000-0002-2406-2658>. E-mail: rashida-75@mail.ru

Ermek A. Jassybayev – Senior Researcher in the Department of Anthropology and Ethnology of the Central State Museum of the Republic of Kazakhstan

(050051, Samal-1/44, Almaty, Kazakhstan), Master's degree in History, Almaty.
<https://orcid.org/0000-0002-0086-2976>. E-mail: ormik80@mail.ru

Ескерту: «Андатпа», «тірек сөздер», «материалдар мен зерттеу әдістері», «авторлар туралы ақпарат» бөлімдері – **қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде.**